

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH



Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predaj 22. telefon 2326. Čekovni račun št 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 113 • Maribor, torek, dne 3. oktobra 1939 • Leto XIV

Veliki uspehi Sovjetske Rusije v vrtincu svetovnih dogodkov

Priznati je treba, da je sovjetska vlada spretno izrabila položaj, ki je nastal v Evropi v teku zadnjih šestih let in se uveljavlja kot mogočen faktor na evropski politični pozornici po zaslugi svojih dovčerajšnjih najhujših ideoloških sovražnikov.

Moskva je postala središče evropske diplomacije in kraj dalekosežnih ter usodnih mednarodnih važnih dogodkov in odločitev. Naj govore dejstva:

Na Moskvo sta se najprej obrnili Anglija in Francija, ki sta začeli z njo pogajanja radi upostavitve fronte miru, t. j. sklenitve pakta proti nemškemu fašizmu. Pogajanja sicer niso uspela, bila pa so najboljša spričevala za Sovjetsko Rusijo, da je res faktor, s katerim je v mednarodnih vprašanjih treba računati.

Med tem, ko so se vodila pogajanja z Anglijo in Francijo, so tekla sporedno tudi nemško-ruska pogajanja v Moskvi na pobudo Nemčije. Ta pogajanja so rodila uspeh: sklenjen je bil nenapadalni pakt med obema državama, čigar posledica je bil razpad bloka držav, ki so se povezale med seboj s paktom proti kominterni. Očitno sta se ločili od tega bloka Japonska in Španija. Rim se še ni dokončno odločil glede nadaljnega zadržanja, Madžarska pa očitno čaka na odločitev Italije.

Z nenapadnim paktom se je morala Nemčija odreči tudi svojim nadejam v zvezi s sovjetsko Ukrajino, ki ni samo žitnica Rusije, ampak tudi pot do obal Črnega morja in Male Azije ter dalje na vzhod, v Perzijo in Indijo.

V zameno za to je dobila Nemčija pristaneke Rusije za razdelitev Poljske, s pridržkom, da od ozemlja Poljske odstopi Rusiji dve petini, to so z Belorusi in Ukrajinci naseljene pokrajine, tri petini pa obdrži zase. Rusija je s tem potisnila svoje meje proti zapadu, obenem pa je na ta način tudi pregradila pot, ki vodi iz Slovaške (ki je zasedena po nemški armadi), preko Madžarske (ozemlja nekdanje Podkarpatske Rusije) in poljskega ukrajinskega ozemlja v sovjetsko Ukrajino.

Rusija je s prisvojitvijo poljskega ukrajinskega ozemlja odvrnila Nemčijo od romunskih mej in s tem dala razumeti, da spada tudi Romunija pod njen vpliv, ker je mejaš sovjetske Ukrajine. Kaj bi moglo jasneje govoriti za resničnost te domneve, kot pa govori najavljeno potovanje romunskega zunanjega ministra Gafenca v Moskvo, baš te dni, takorekoč v vrtincu vseh teh dogajanj.

Nič manjšega pomena pa ni korak, ki ga je napravila Sovjetska Rusija napram Estonki, ali z nemškim pristankom, ali ne, je za dejstvo samo sporednega pomena. Za zdaj vemo samo to, da ni bil glede tega sklenjen noben javen dogovor med Rusijo in Nemčijo, da pa Nemčija tudi ni protestirala proti temu, da si gre v tem vprašanju v prav občutni meri tudi za nemške interese. Kajti uporaba estonskih pistanišč in otokov Dage in Oesle pomeni za Rusijo ne samo zavarovanje finskega morskega zaliva, skozi katerega vodi pot sovjetske mornarice iz Leningrada po Baltičkem morju, ampak ji daje tudi dominanten vpliv na tem morju, ki je za Nemčijo, zlasti pa za njeno vojno mornarico v sedanji vojni, ko se je morala zateči v to morje, skozi Kielski prekop pred angleško premočjo, življenjskega pomena.

S tem v zvezi je treba omeniti tudi dejstvo, da se pripravljajo sklenitev pakta črnomoških držav na pobudo Rusije. K temu paktu bi morala pristopiti Romunija, ki spada v območje ruskega vpliva

Poglobitev zveze Sovjetske Rusije z Nemčijo

Razdelitev Poljske med Nemčijo in Rusijo dokončana: Poljaki pripadajo rajhu, Belorusi in Ukrajinci Rusiji

Po dvadnevni razgovori nemškega zunanjega ministra v. Ribbentropa s predsednikom ljudskih komisarjev in komisarjem za zunanje zadeve Molotovom ter Stalinom v Moskvi, je bil dne 28. septembra t. l. zaključen nov dogovor med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, ki obsega štiri dele in sicer:

1. Opomin Angliji in Franciji

Ta del izjave ugotavlja, da sta nemška in sovjetska vlada dokončno uredili vsa vprašanja, nastala po razsulu poljske države in tako ustvarili zanesljivo podlago za trajen mir v vzhodni Evropi. Obe vladi soglasno izjavljata, da bi bilo v korist vseh narodov, če bi se napravil konec vojnemu stanju med Anglijo in Francijo na eni in Nemčijo na drugi strani. — Obe vladi bosta skupno in morda sporazumno z drugimi prijateljskimi državami zastavili svoj vpliv, da se cilj čimprej doseže. Če bi bilo prizadevanje obeh vlad brezuspešno, bi ugotovili dejstvo, da sta Anglija in Francija odgovorni za podaljšanje vojne. — V tem primeru bi se nemška in sovjetska vlada medsebojno posvetovali o potrebnih ukrepih.

2. Dokončna razdelitev Poljske in prijateljski dogovor

V tem delu dogovora pravita podpisnici: Nemška in sovjetska vlada vidita po razpadu dosedanje Poljske države izključno svojo nalogo v ponovni obnovitvi miru in reda in zagotovitvi mirnega razvoja narodom, ki tam žive, razvoja, ki je v skladu z njihovo narodno individualnostjo. Kot meja interesov obojih držav na področju dosedanje Poljske je meja, ki začne na južnem koncu Litve, odkoder gre v zapadni smeri severno od Avgustova do nemške meje, nato pa ob nemški meji do reke Pise. — Odtod gre meja po reki Pisi do Ostrolenke, nato v južnovzhodni smeri k reki Bug pri Nuru, po reki Bug do Kristinopola, kjer zavije proti zapadu ter nato severno od Rave Ruske in Lubačova k reki San ter po reki San do njenega izvira v Karpatih, ob meji Madžarske.

Ta meja, s katero je razdeljena Poljska na ruski in nemški del, je dokončna in odklanjata obe državi vsako vtikanje drugih držav v to zadevo. S to ureditvijo je ustvarjena zanesljiva podlaga za nadaljnji napredek in razvoj prijateljskega razmerja med Nemčijo in Rusijo.

in preko katere vodi pot iz srednje Evrope do Črnega morja ter Turčija, s katero hoče živeti Rusija v prijateljstvu, ker je čuvar Dardanel, t. j. vhoda v Črno morje. S tem dogovorom bo zavarovano Črno morje pred tujim posegom, Rusija pa se bo gotovo tudi obvezala, čuvati nedotakljivost Romunije, kot čuva sedaj nedotakljivost Estonske ob Baltičkem morju, kajti obe državi sta pred ozemlje Rusije in kdor bi stopil na njuno ozemlje, bi ga Rusija smatrala, da je ogrozil njo samo.

Ti uspehi Sovjetske Rusije kot velesile na evropskem vzhodu so izredno važni za bodočnost. Rusija je s tem dooločila meje napram Nemčiji in označila

3. Rusija bo dajala Nemčiji surovine

Sovjetska vlada je po sklenitvi političnega sporazuma z Nemčijo pripravljena, z vsemi sredstvi razviti gospodarsko razmerje in izmenjavo blaga med Nemčijo in Rusijo. Rusija bo dobavljala Nemčiji surovine, Nemčija pa bo vršila odplačilo dobavljenih surovin v daljšem razdobju s pošiljanjem industrijskih proizvodov v Rusijo, da bo dosegla trgovina tisti največji obseg, ki ga je imela v preteklosti.

Z gornjim dogovorom, ki je bil sklenjen med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo v Moskvi, je po izjavi obeh imenovanih držav ozemlje Poljske republike dokončno razdeljeno med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Nemci dobe vse ozemlje, ki je naseljeno s Poljaki, Rusi pa ozemlje, ki je naseljeno z Belorusi in Ukrajinci.

Nemčija in Rusija zahtevata, da Anglija in Francija, ki sta začeli vojno radi nemškega napada na Poljsko in v svrhu, da ostane Poljska neokrnjena, kakor tudi da se zruši sedanji nemški režim, ki po izjavah angleških in francoskih državnikov stalno ogroža mir in varnost vseh narodov v Evropi, z vojno prenehata ozir. pristaneta na pogajanja. Ako bi Anglija in Francija odbili te zahteve, bosta Nemčija in Rusija sklepali, kaj jima je storiti. Kot skrajno konsekvenco te izjave si lahko predstavljamo samo to, da bi poleg Nemčije tudi Sovjetska Rusija napovedala vojno Franciji in Angliji.

Že sedaj pa ima Nemčija zagotovljeno gospodarsko pomoč Sovjetske Rusije v okviru medsebojne izmenjave blaga. Pri tem nudi Rusija Nemčiji dolgoročni kredit, t. j. da surovine odplačuje na dolgo dobo z dobavo industrijskih izdelkov.

Pred odločitvijo Italije?

Italijanski zunanji minister Ciano v Berlinu.

Dne 30. septembra se je napotil v Berlin, s posebnim vlakom, italijanski zunanji minister grof Ciano na razgovore s Hitlerjem in njegovimi svetovalci.



Zunanji minister grof Ciano

Nemški tisk se seveda trudi, da čim bolj povdari važnost tega obiska, ki naj demonstrira svetu solidarnost Nemčije in Italije v razpletu nadaljnjih političnih dogodkov.

Zatrjuje se sicer, da ti razgovori zaenkrat ne bodo prinesli odločitev, ker gre samo za izmenjavo misli, ki je predvidena v nemško-italijanskem paktu, ni pa izključeno, da bodo po vrnitvi Ciana v Rim sledile kakšne solidarnostne akcije.

Mirovna ponudba in nove zahteve Nemčije in Italije

Že iz nemško-ruskega dogovora o razdelitvi Poljske sledi, da bo Nemčija po

nudila mir zapadnim velesilama v soglasju z Rusijo. V dogovoru je tudi rečeno, da bi ponudbo utegnili staviti potom kakšne prijateljske države in je s tem skoro gotovo mišljena Italija.

Mir naj bi se sklenil na osnovi priznanja razdelitve Poljske. Obenem pa bi se naj sklicala mirovna konferenca petih velesil, ki bi zadovoljila tudi nemške in italijanske zahteve po kolonijah.

Anglija in Francija odklanjata ponudbe

Iz Anglije in Francije odgovarjajo na najavljeno nemško ponudbo za sklenitev miru, da Anglija in Francija teh ponudb ne bosta sprejeli, ker bi to pomenilo izdajstvo zaveznic Poljske, pa tudi izdajstvo načel, za katere sta obe državi začeli vojno, to so načela miru, neodvisnosti in svobode za male narode v Evropi. — Nemške ponudbe se morajo smatrati kot neiskrene, kakor so se kot taka izkazala vsa dosedanja nemška zagotovila.

Zveze Turčije z Anglijo in Francijo

kljub dogovoru z Rusijo.

Med tem, ko se nahaja turški zunanji minister Saradžoglu v Moskvi radi sklenitve dogovora s Sovjetsko Rusijo v Moskvi, je odpotovala turška vojaška misija v Pariz in London.

Turški vladini krogi izjavljajo, da bo Turčija sklenila zvezo z Rusijo, prav tako pa tudi z Anglijo in Francijo. Zveza z Anglijo in Francijo je namenjena samo zavarovanju varnosti v Sredozemskem morju in ni naperjena proti Rusiji. Položaj v Sredozemskem morju pa zahteva, da gre Turčija roko v roki z Anglijo in Francijo.

Večja letalska bitka nad Siegfriedovo črto se je vršila 2. oktobra med 5 angleškimi in 15 nemškimi lovskimi letali. Sestreljeno je bilo troje angleških letal, četrto se je po pristanku pokvarilo. Dvanaest angleških letalcev se je rešilo s padali Eden je iz gorečega letala rešil celo strojno puško. Nemška letala so zgubila dva aparata, ostali so pobegnili.

Boji na zapadni fronti

še vedno samo uvod v krvavo klanje.

Na zapadni fronti se vodi vojna z veliko previdnostjo, ki jo narekuje načelo, da je treba doseči uspehe z najmanjšimi možnimi človeškimi žrtvami. Inicijativa na zapadnem bojišču je še vedno v rokah francoskega armadnega poveljstva. Iz doslej zavzetih nemških pozicij se bo lahko pozneje enkrat razvila ofenziva velikega obsega. Toda zato je še čas,

ker se je vojna šele začela in igra načelo gospodarske vojne do izčrpanja najvažnejšo vlogo.

Končno je taktika zavezniškega generalnega štaba razumljiva tudi s tega zrelišča, ker se ne ve točno, ako se Francija ne bo morala boriti še na drugih frontah, ker se dozdeva, da fronte v sedanjih vojni še niso dokončno določene.

Varšavska posadka se je častno predala

Glavni poveljnik varšavske armade je zaključil pogajanja s poveljnikom nemških operativnih sil pred Varšavo, da se branilci Varšave predajo Nemcem pod pogojem, da smejo častniki in podčastniki v ujetništvu nositi sablje in bajonete, vojaki pa, da smejo oditi na svoje domove.

Na poljskem se še bijejo

Po predaji Varšave na Poljskem še niso končane vojne operacije. Ostanki poljskih armad se še bijejo na različnih področjih.

Polotok Hel se je predal

Poljska posadka na polotoku Hel pri Gdyniji se je predala Nemcem po 31. dnevih krvavega odpora.

Nov predsednik Poljske republike

Predsednik poljskega senata Vladislav Rackiewicz novi predsednik republike.

Predsednik Poljske republike Moscicki je odstopil. Njegovo mesto je prevzel predsednik poljskega senata Rackiewicz, ki se že nahaja v Parizu. Odstop Moscickega se je izvršil še predno je zapustil poljsko ozemlje.

V Parizu je bila sestavljena tudi nova

vlada s predsednikom generalom Sikorskim, poveljnikom poljskih čet na zapadnem bojišču.

Na podlagi teh dogodkov je romunska vlada pustila oditi iz Romunije Moscickemu in vsem članom bivše vlade Sladkowskega.

Zaščita vpoklicanih vojnih obveznikov

Štiri odredbe.

Ministrski svet, kot zakonodajna oblast, je objavil štiri uredbe o zaščiti vpoklicanih obveznikov.

Prva uredba določa podporo rodbinam vpoklicanih. O podporah bodo odločali na sedežu sreskih načelstev posebni odbori, v katerih bodo zastopniki sodišč, davčni zavezanci in člani občinskega sveta.

Druga uredba določa, da se vpoklica-

nih vojnih obveznikov ne more rubiti, dokler se ne vrnejo z orožnih vaj.

Tretja uredba proglašuje moratorij za plačilo zapadle stanarine za vpoklicane vojne obveznike in njih družine.

Četrta uredba določa, da vpoklic na orožne vaje ne prekine službenega razmerja, četudi traja odsotnost vpoklicanega več kot štiri tedne.

Bencinski problem

»Havas« poročevalec pravi, da rabi motorizirana nemška divizija za vsak kilometer 1000 litrov bencina. Svetovna produkcija petroleja znaša okrog 290 milijonov ton na leto, od tega odpade na Združene države Amerike 182 milijonov ton, na Rusijo 28 milijonov, na Venezuelo 26 milijonov, 10 milijonov na Iran (Perzijo), 7 milijonov na Romunijo, 4 milijone pa na Irak. Jako močen producent petroleja je tudi Amerika. Strokovnjaki mislijo, da bo Nemčija porabila v vojni več kot 30 milijonov ton bencina na leto. Od kar je pričela vojna, dobavljajo Nemčiji bencin le Rusija in Romunija. Bencinska produkcija v Nemčiji in Poljski je znašala skupaj okrog 1 in pol milijona ton. Sintetičnega petroleja, ki je pa štirikrat dražji kot naravni, izdeluje Nemčija nekaj čez 1 mi-

lijon ton. Lastniki poljskih vrelcev so postali Rusi, ti pa poročajo, da so Poljski petrolejske vrelce v resnici uničili, vsaj pa za dolgo dobo napravili neuporabne.

Vloga Turčije na Balkanu

Odgovorni činitelji Turške republike smatrajo, da se Balkanske države vsaj to zimo ne bodo zapletle v vojno. Po vrnitvi turškega zunanega ministra iz Moskve se bo v mnogočem razbistril tudi položaj na Balkanu. Kar se tiče morebitnih ruskih prigovorov proti plovbi angleških in francoskih vojnih ladij skozi Dardanel, so turški državni mnenja, da to vprašanje odpade samo po sebi, ker je možnost kakšnega napada na Romunijo izključena.

Doma in po svetu

Bo že vedel. Hrvaški »Obzor« zalaga »Slovenca« z materijalom za napade na s. dr. Topaloviča in socialiste. Napram »Obzoru« zahteva ugotovitev, da s. dr. Topalović ni stal pri tistih jaslih diktatorskih režimov, pri katerih je zobal glavni besednik zagrebskega »Obzora«. Kot predrznost pa moramo smatrati, ako »Slovenec« ponatisne trditve »Obzora«, da je dr. Stojadinović pripravil obnovev socialistične stranke. Gospodje vedo, da smo socialisti poskušali obnoviti stranko za časa režima dr. Srskića, potem pod Jevtičem in nato pod dr. Stojadinovićem.

Da pa ne bi bilo treba čakati na »Slovenec« odgovor, mu kar mi sporočimo, da je beograjsko policijsko ravnateljstvo obvestilo pripravljalni odbor socialistične stranke, da se prijava za ustanovitev stranke po sklepu ministrskega sveta ne vzame na znanje. Pod dr. Stojadinovićem se je zgodilo še to, kar se pod prejšnjimi režimi ni zgodilo, t. j. da so bili izvoljeni forumi delavskih ustanov razgnani in imenovani novi. Pod prejšnjimi diktatorskimi režimi je bilo vsaj to, da je vlada dovolila volitve v delavske ustanove, pa je vlada je obveljala volja delavstva. Svobodne delavske strokovne organizacije, in ne socialistična stranka, so bile gospodarice v delavskih zbornicah, toda ne po milosti režima, ampak po lastni moči. Treba je priznati, da so prejšnji diktatorski režimi poznali vsaj malo sramu in niso razganjali izvoljenih delavskih zastopnikov, ki si jih je delavstvo postavilo v boju proti režimu. Dr. Stojadinovićev režim, ki je napovedal v znani deklaraciji od 24. junija 1935 uredbo svobode in demokracije, pa je imel korajžo pogaziti delavsko voljo. To si lahko »Obzor« in »Slovenec« zapišeta v svoje anale in zatakmeta za klobuk, tik za »šnajdlidra«.

Železničarji za obnovo svobodne strokovne organizacije. Železniški minister, inž. Beslić, je obljubil, sprejeti deputacijo železničarjev, ki mu bo predložila zahtevo, da se sme ustanoviti svobodna strokovna organizacija železničarjev. Ker so se za svobodo organiziranja izjavili tudi tisti, ki so do nastopa nove vlade zahtevali »unifikacijo« organiziranega delavskega gibanja, je upati, da bo zahtevi železničarjev končno vendar enkrat ugodeno.

Majhna turška vojska. »Hrvatski dnevnik« poroča, da bo v Drinski banovini, v kolikor ni bila priključena banovini Hrvatski, zelo malo volilcev pri volitvah senatorjev. Poslanec ni, odpadli so banovski svetniki in mestni župani, na ozemlju, ki je bilo priključeno banovini Hrvatski, nadalje ne bodo mogli voliti župani podeželskih občin, ker bo dne 8. novembra vsem županom potekel v zakonu o občinah predvideni štiriletni rok županovanja, volitve v senat pa bodo 12. novembra.

Orožniška brigada za Hrvatsko. Za področje Hrvatske je bila ustanovljena posebna orožniška brigada, katere poveljnik je hrvatski general Tartaglia.

29 odstotkov celokupnih dohodkov državnega proračuna bo odstopljeno banovini Hrvatski. V smislu uredbe o prenosu kompetenc (pristojnosti) od osrednje vlade na banovino Hrvatsko, je bilo dogovorjeno med zastopniki

vlade in banovine, da bo banovini Hrvatski odstopljeno 29 odstotkov dohodkov državnega proračuna za vršenje prenešenih poslov do konca proračunskega leta, t. j. do 31. marca 1940. Kot podlaga za določitev gornjega odstotka je služilo število prebivalstva na področju banovine Hrvatske. Kateri davki in druge javne dajatve bodo v bodočem proračunskem letu banovinski in kateri državni, se še ne ve.

Prenos kompetenc pravosodnega ministrstva na bansko oblast v Hrvatski je izvršen. »Hrvatski dnevnik« z zadovoljstvom ugotavlja, da je bil dr. Laza Marković prvi minister, ki je izvršil prenos kompetence na področju svojega ministrstva na banovino Hrvatsko. Ban bo odslej imenoval sodnike okrajnih sodišč in sodne pripravnike.

Sodniki se smejo zopet uveljavljati politično, ker je pravosodni minister razveljavil uredbo o prepovedi političnega udejstvovanja sodnikov.

Razrešena ravnateljstva OUZD. Ravnateljstva OUZD na Hrvaški so bila razrešena v Zagrebu, Splitu, Osijeku, Karlovcu, Dubrovniku in na Sušaku imenovani komisarji.

Odstranjeni prejšnji uradni napisi. Na področju banovine Hrvatske so pričeli z odstranjevanjem starih uradnih napisov, ki so bili napravljani na podlagi posebne uredbe kmalu po izklicanju diktature l. 1929.

Konfident zagrebske policije aretirani. Kakor poročajo zagrebski listi, je bil te dni aretirani bivši konfident zagrebske policije Branko Zweiger, ki je baje postopal na nečloveški način z aretiranci. Čeprav ni bil nameščen, je vendar dobival stalno plačo in tudi zasliševal aretirance. Zweigerja dolže, da je bil soudeležen pri atentatu na voditelja hrvaških ekstremistov prof. dr. Milana Šufflaja.

Okrepitev gospodarstva v državi. Po poročilu Narodne banke se je število industrijskih podjetij v državi v enem letu, to je od julija lani do julija letos povečalo za 400 podjetij, ono obrtniških podjetij pa za 1300. Značilen pojav je, da poleg industrij narašča tudi število obrtnih podjetij.

Za odkup živine in vozil za potrebe vojske je odobrenih 300 milijonov dinarjev. V bodoče se ne bo rekviriralo niti živine, niti vozil razen proti plačilu. Tako določa nova uredba, ki je bila objavljena v »Službenih novinah« od dne 1. oktobra 1939.

Poslanica nemških nezavisnih socialistov. »Nemški nezavisni socialisti« so poslali »angleški nezavisni delavski stranki« poslanico, v kateri med drugim pravijo, da nemški delavec in kmet vojno ogorčeno obsojata. V poslanici prosijo svoje angleške tovariše, naj ne pozabijo na ideale, za katere jih je tisoče in tisoče umrlo in za katere premnogi trpijo v ječah.

Dr. Hodža v Parizu. Bivši zadnji predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža se je naselil v Parizu.

Posnetke Siegfriedove linije so po poročilu angleškega letalskega ministrstva napravila angleška letala, ki so vkljub hudemu obstreljevanju krožila nad nemškimi utrdbami. Posnetki Siegfriedove linije so važnega pomena za zavezniški vojski.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Helen je vedno dvomila o tem, da bi bilo resnica, kar je pripovedoval o brezštevilih bojih, in se bahal, razen tega je sumila, da tudi ni dovolj podjeten, da bi mogel biti tak vražji dečko, — kot so bili možje z zapada. Toda v vlak, na postaji v Lajunti, ko je za hip vjela njegov pogled in ugotovila, kako odkrito je oprezoval za njo, pri tem pa pazil, da bi ji ne prišel pred oči, se ji je zazdelo, da je bilo to bežno srečanje svareče opozorilo, ki ji je dalo misliti, da bi se stvar sedaj utegnila prav resno zasukati in postati pereč problem.

Snidenje jo je streznilo. Pot do tega novega doma na zapadu najbrž ne bo poslana z rožicami. Riggs ji bo gotovo sledil, ako jo že ni smel spremljati, in da doseže svoj namen, mu najbrž ne bo preslabo nobeno sredstvo. Helen je naenkrat s strahom občutila, da je bila navezana na lastno pomoč, in pri tem jo je obšlo čustvo obupa, zapuščenosti in nemoči. Toda ti občutki niso mogli dolgo kljubovati njenemu živahnemu ponosu in ognjevitemu značaju. Srečen slučaj je potrkal na njena vrata in ona se je domislila, da ga gostoljubno sprejme. Saj bi ne bila Al Auchinclosova nečakinja, ako bi bila oklevala. Ko je prvi razdraženost sledila odkrita jeza, bi se bila mogla glasno smejeti, da bi na ta način izrazila svoje zaničevanje do Harve Riggsa in njegovih naklepov, vseeno kakšni so bili. Enkrat za vselej je prepodila strah iz svojih misli. Ko je zapustila Sv. Jožef, je zrla s srcem pol-

15

nim pričakovanja zapadu naproti in s plemenitim sklepom, da se bo izkazala vredna tega zapada. — Domove je bilo treba zgraditi tam zunaj, v daljnji deželi, tako je pisal stric Al, in žene so bile potrebne, da jih ustvarijo. Hotela je biti ena izmed teh žen in tudi iz svoje sestre je hotela ustvariti tako ženo. Z mislijo, da bo čisto natanko vedela, kaj naj reče Riggsu, ako se ji bo prej ali slej približal, ga je Helen pregnala iz svojega spomina.

Med tem ko je drvel vlak z vso brzino, da je imela Helen priliko opazovati večno menjajočo se scenerijo in se malo odpočiti od napora, ko je morala na kolodvorih s težavo brzdati Bo, je zopet zapadla v sanjarjenje in njen začuden pogled je plaval čez borove gozdove in rdeče skalnate prepade ter izginjajoče, drzno v nebo kipeče gore.

Videla je zahajati sonce za daljnimi gorskimi grebeni Nove Mehike, — zlat plamečič sij, nekaj tako novega za njo, kakor so bile čudovite, pretresljive in minljive fantazije, ki so se ji vzbudile. Bo je morala dajati duška svojemu vzhicanju in v hipu, ko je sonce zašlo ter so pestre barve zginile, je nič manj vzhiceno prosila Helen, da postavi pred njo velikansko košaro, polno jestvin, ki sta si jo bili vzeli pri odhodu z doma s seboj.

Sedeli sta v zadnjem delu vagona, vsaka na svoji klopi, druga drugi nasproti in poleg njiju je bila naložena prtljaga, s košaro na vrhu, vse njuno premoženje na tem svetu. Seveda je bilo to mnogo več, kot pa sta imeli kdajkoli poprej, kajti mati, v svoji skrbni pozornosti in prežeta želje, da bi otroka napravila v očeh bogatega strica dober vtis, ni skoparila niti z

denarjem, niti s trudom, da bi jima nabavila ljubke in uporabne obleke.

Deklci sta sedli druga poleg druge, težko košaro na svojih kolenih, in jedli, med tem ko sta strmeli skozi okno na hladne, temne gorske grebene. Vlak je drdal, očitno po progi, ki je obstojala iz samih ovinkov. Za vsakoogar v prenapolnjenem vagonu je bil sedaj čas večerje. Ako bi ne bila Helen tako zelo zaverovana v veliko, divjo gorsko pokrajino, bi bila gotovo posvetila več pažnje potnikom, dasi jih je večkrat ošinila s površnim pogledom. Ti možje in žene in teh par otrok v vozu, sami ljudje srednjega stanu, revni in polni nad, ki so potovali proti zapadu, kjer so upali najti domovino, so jo deloma zabavali, deloma pa jo vzpodbujali, da se je nad njimi zamislila. Prekrasno in lepo je bilo to, in vendar ji je vzbujalo tiho in nerazumljivo žalost. Iz okna vlaka je izgledal ta svet poln drevja in čeri, s svojimi dolgimi, golimi pasovi step med gozdi in griči tako samotni in pust, tako neprijazen. Kako neskončne daljave! Ure in ure, milje in milje daleč nobene hiše, nobene kočje, nobene indijanskega viggama. Začudo ogromna je bila ta dežela po dolgem in počez. In Helen, ki je ljubila potoke in tekoče reke, ni mogla nikjer opaziti vode.

Potem je legla tema na počasi se odmikajočo pokrajino; hladni nočni veter je zapihal skozi okno, na modrem nebu so se pričele prikazovati bele zvezde. Sklenjenih rok in glavi naslonjeni druga na drugo, sta sestri zaspali, pokriti s težkim plaščem.

Zgodaj naslednjega dne, ko sta deklici znova jeli brskati po njuni košari, ki se je zdela kakor brez dna, se je vlak ustavil v Las Vegas.

(Dalje prihodnjé.)

Iz naših krajev

LJUBLJANA

50 let Mestne hranilnice ljubljanske je poteklo dne 1. oktobra letos. Mestna hranilnica je gotovo soliden denarni zavod. ...
Znižane cene za delavce v Narodnem gledališču v Ljubljani. Uprava Narodnega gledališča

MARIBOR

Sprememba v knjižnici Delavske zbornice. Kakor smo že svoječasno poročali, je bila tukajšnji voditelj knjižnice Delavske zbornice s. Krištof Rezki po novi upravi Delavske zbornice v Ljubljani odpovedana služba. Kmalu nato je s. Krištofova bila odstavljena kot voditeljica knjižnice in čez nekaj časa premeščena v Celje. Premeščena s. Krištofova je bila pred desetimi leti nameščena v tukajšnji ekspozituri Delavske zbornice z nalogo, da organizira v Mariboru knjižnico Delavske zbornice, kar se ji je tudi v polni meri posrečilo. Iz majhne knjižnice, ki je štela par sto knjig, v prostorih Pokojninskega zavoda na Kralja Petra trgu, se je kljub raznim oviram razvila velika biblioteka, zlasti potem, ko je bila preseljena v sedanje prostore v poslopje Delavske zbornice. Že nekaj časa pa se opaža, da so na delu sile, ki očitno ne morejo trpeti, da bi se delavstvo izobraževalo, kar bi imelo vsakor kvarne posledice za razne vsiljence, ki hočejo biti po sili predstavniki delavstva. Zato se je skušalo najprej z omejevanjem kreditov, sedaj pa z raznimi premetstvi in odpušči uničiti predvsem knjižnico, ki so se lepo razvijale, dokler so imele D. Z. samoupravo, ki je polagala veliko pažnjo izobrazbi delavstva. Upamo, da se grda namera nekaterih vsiljencev ne bo posrečila in da bo skoraj dana prilika, da bo lahko delavstvo svobodno odločalo v institucijah, ki jih samo vzdržuje. Dokler časa pa tega ne bo, se bo delavstvo zatekalo po čitvo v druge knjižnice.

»Velike nerednosti je ugotovil novo postavljeni komisar na dubrovniški občini,« poroča »Slovenski dom« od 29. septembra t. l. in potem nadaljuje: »Zlasti je bilo prav veliko nepravilnosti v poslovanju za časa komisarija Buconjiča. Tako je dr. Buconjič porabil zase razna posojila iz občinske blagajne din 800.000. Občina je dalje stalno naročala tiskovine pri eni tiskarni, ne da bi razpisovala po zakonu določene licitacije. Komisar Jambrišak bo stvar izročil pristojnemu sodišču.«

Viničarskega zborovanja ni bilo. Že svoječasno smo poročali, da se ni vršilo viničarsko zborovanje v Koških, ki ga je sklicala viničarska strokovna organizacija na dan 24. septembra, ker ga oblast ni dovolila. Nekateri listi so pa kljub temu poročali, da se je zborovanje viničarjev vršilo, radi česar so nako-

CELJE

Čas predavanj in poučnih sestankov prihaja. »Vzajemnost« in svobodne strokovne organizacije bodo letošnje jesensko in zimsko dobo izkoristile in organizirale ciklus predavanj in kulturnih večerov. Vsestranska izobrazba je temelj bodočemu uspešnemu delavskemu gibanju.

Svobodne strokovne organizacije so nekaterim delodajalcem še vedno glavna spodbuda. Vseh nevednosti, ki se zgodijo tem gospodom v poslovnem ali pa tudi privatnem življenju, so vzrok za nesrečne svobodne strokovne organizacije. Če zmanjka surovin, naročil ali ni denarja, za vse so odgovorni rdeči zaupniki. Naši zaupniki naj bi pomagali samo pri odstranitvi težkoč. Ko pa podjetje dobro uspeva, ne vprašajo nikdo zaupnika, kam z dobički. Tudi v takih slučajih bi dali zaupniki pametna navodila, ki bi bila v korist zaposlenim delavcem, kakor tudi podjetju. Marsikatera redukcija in znižanje plač bi bila nepotrebna. Upamo, da ni daleč čas, da se bo tudi delavca, ki daje na razpolago svojo delovno silo, pritegnilo k sodelovanju, ...

KRANJ

Zaupniški tečaj. V okviru programa rednih predavanj v »Cankarjevem domu« je tudi prepotrebni zaupniški tečaj, na katerem se bo predvsem obravnavalo delovno pravo v teoretičnem in praktičnem smislu. Začetek zaupniškega tečaja, ki bo obsegal predvidoma 8 do 10 predavanj, bo v sredo 4. oktobra ob 19. uri. Predavala bosta gg. dr. Vilfan in dr. Gabrovšek. Zaupniški tečaj je za strokovni delavski pokret ena najbolj nujnih potreb. Imamo številna podjetja, ki zaposlujejo na stotine delavstva, toda med njimi so zelo redki, ki bi pri dobri volji bili vsaj deloma sposobni izvrševati funkcijo obratnega zaupnika. Naloga in dolžnost novoizvoljenih obratnih zaupnikov je, da dobro poznajo delavsko socialno zakonodajo ter se usposobijo, da jo bodo znali uveljaviti pri podjetnikih. Vzrok, da ni dobrega zaupniškega kadra, je tudi v tem, ker delavci odnosno organizacije pri volitvah obratnih zaupnikov ne zbirajo kandidatov po sposobnosti, temveč vsled nezavednosti delavstva po tem, kdo je voljan kandidatu obratnega zaupnika prevzeti. Tečaj je za vse obratne zaupnike in namestnike obvezen, dolžnost je pa tudi ostalega delavstva, da se ga udeležuje.

Novo pošto poslopje se bo gradilo. Dne 18. t. m. je bila razglašena na tehničnem oddelku banke uprave oddaja del za gradbo novega poštne poslopja v Kranju. Prvotni proračun je znašal 1.540.000 din. Dela je prevzel gradbenik Bidovec Viktor iz Kranja, in sicer za 20 odst. nižje, to je za vsoto 1.232.000 din. Kdaj se z deli prične, se še ne ve.

Naročnike se opozarja, da naročnino še vedno lahko plačajo v »Cankarjevem domu« ob nedeljah od 9. do 11. ure in sicer v mali sobi (vhod s Tyrševe ceste). Želeti je, da po mož-

v Ljubljani je dovolila tudi letos 50 odst. popust za balkonske in galerijske sedeže v drami in operi. Organizirani delavci in delavke dobe nakazila za vstopnice v Strokovni komisiji, če se izkažejo z organizacijsko izkaznico.

pali tako organizaciji, kakor tudi lastniku lokala, kjer bi se naj bilo zborovanje vršilo, ne potrebne sitnosti, ker je oblast odredila preiskavo, čeprav so se ob času, ko naj bi se bilo zborovanje vršilo, nahajali v omenjenem lokalu orožniki, ki so lahko ugotovili, da zborovanja ni bilo. Pričakovali bi več vestnosti pri poročanju, zlasti v društvenih zadevah, ker ima nepravilno poročanje v časopisih često lahko prav kvarne posledice za prizadeta društva.

G. Franc Zebot pred sodiščem. Pred tukajšnjim okrajnim sodiščem se je vršila te dni razprava v zadevi tožbe, ki jo je vložil proti G. Zebotu Francu radi klevete bivši župan na Velki pri Mariji Snežni, g. Anton Ploj, ki je bil ob priliki volitev kandidat na dr. Kukovčevi listi. Do prepira je prišlo med gema na posejini, po otvoritvi ceste pri Mariji Snežni. G. Zebot je po lastni izjavi smatral za svojo dolžnost, da zaupno poroča banu dr. Natlačenu o neklih zadevah, ki naj bi se bile izvršile v občini, kjer je županoval g. Ploj. Temu zaupnemu poročilu je pa takoj nato sledila razrešitev g. Ploja kot župana občine Velka. Ker niti toženec, niti tožitelj nista imela prič, je prišlo na posredovanje sodnika g. Štuklja do poravnave in se je g. Zebot zavezel preklicati svoje trditve in poravnati nastale stroške. —

Najmodernejšo konfekcijsko trgovino »Lama« je odprl dne 2. t. m. v lastni zgradbi v Jurčičevi ulici g. Jakob Lah, trgovec na Glavnem trgu. Nova modna in konfekcijska trgovina ima impozantne izložebe, ki že od daleč vabijo mimoidoče k ogledu okusno izloženega kvalitetnega blaga. Novo stavbo je zgradila po načrtih ing. Pipana trvdka Jelenc in Šlajmer.

Novo električno sireno je minulo soboto preskušal odbor za obrambo mesta pred napadi od letal. Sireno so namestili na terasi Mestne hranilnice, izkazalo se je pa, da je ena sama sirena premalo za naše mesto, zato bodo baje v Nemčiji nabavili več električnih siren v to svrhu.

Na pet let ječe in 6000 din odškodnine je bil obsojen kmet Avgust Lončarič iz Sv. Bolfenka pri Majšperku, ker je, kakor se je zagovarjal po nesreči obstrelil svojo ženo z revolverjem in jo zadel v spodnji del telesa. Prepriro so nastali radi tasta in ločitve zakona, ker žena, ki je 12 let starejša od obsojenca, ni hotela priti na ločitev.

nosti vsak plača naročnino v zgoraj navedenem času, lahko pa tudi ob priliki predavanj in sestankov organizacij, katerih mesto je v »Cankarjevem domu«. Prosi se naročnike za ostankarje, da s plačilom zaostanka ne odlašajo. In če že sami ne pridejo plačat naročnine, naj imajo denar pripravljen doma, da ne bo imel poverjenec nepotrebnih potov. Pričakuje, da bo vsak zaveden naročnik to sporočilo razumel in upošteval.

JESENICE

Malenšek Franc in Mavec Jože podpornika klerikalizma. Med drugimi Jeseničani ... sta bila v Španiji tudi Malenšek Franc in Mavec Jože. Borila sta se na strani republikancev. Malenšek Franc je objavil v »DP.« celo navdušena poročila iz Španije, ki jih je podpisoval s polnim imenom. Ko sta se pa nedavno vrnila, sta začela kritizirati vse in vsakogar, kar je bilo v Španiji. Zlasti sta kritizirala one, ki so po njih mnenju premalo pomagali republikancem. Za kritiziranje sta si poleg jeseniških gostiln izbrala tudi — čujte in strmite — sledeče liste: »Slovenca«, »Slovenskega delavca« in »Na mejah«. Mi smo ju pozvali, da napišeta članek za »DP.«, ki sta ga tudi napisala. Ne da bi počakala, da bi se ta članek objavil v našem listu, sta poslala isti članek tudi »Slov. delavcu« in »Na mejah«, ki sta seveda v navdušenjem objavila nekaj, kjer se seka po Rusiji, Blumu itd. Malenšek in Mavec sta torej dala svoje vrste na razpolago listom, ki so svoj čas izjavljali, da prostovoljci, ki se bore na republikanski strani, niso vredni drugega, kakor da poginejo kakor mrhovina in da je prav, če Franco iz njih napravi čežano. Ne vemo, če se Malenšek in Mavec zavedata, da klerikalni listi ne objavljajo njih stvari iz ljubezni do republikancev, nego kvečjemu iz veselja, da spet lahko glojajo kost in rohne proti Rusiji, Blumu, Kataloncem itd., da torej pljujeta v lastno skledo in s svojimi članki dosegata nekaj povsem nasprotnega, kar želita. Zanimivo je tudi, da so poslali njih tovariši iz Španije, ki so sedaj v Franciji, »DP.« in na Jesenice dopis, v katerem pravijo, da Mavec in Malenšku, ki sta se že v Španiji in v Franciji odtujila tovarišem, odrekajo pravico pisati v njihovem imenu in da njuna poročila niso objektivna. Malenšek in Mavec naj kar naprej zalagata protirepublikanski senzacijski željne liste, pazita pa naj, da ne bosta sama postala končno ona kost, ki jo bodo ti listi kot zadnjo oglovali. Za nas pa je zadeva Malenšek-Mavec enkrat za vedno končana.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

PTUJ

Cene mesu. Zadnjič smo poročali, da se je pocenila teletina, kar drži, ugotoviti pa moramo, da je predrago goveje meso, ki stane din 10 kg, čeravno je bila že svoječasno uradno določena cena n. pr. za drugovrstno meso din 7 in 9. Tudi na špeharskem trgu je opaziti, da so cene višje kot v Mariboru, posebno za tiste vrste mesa in drobovja, ki ga kupujejo revnejši sloji, tako n. pr. pljuča in glavo, za kar zahtevajo naši mesarji po din 8 za kg. — Tudi cena kruhu je še vedno neprimerna. V trgovinah je opaziti, da se je dvignila cena rižu. Upamo, da bo oblast ugotovila, v koliko je to upravičeno. — Konsument.

LAŠKO

Kaj je z livarno v Lahomnem. Spomladi so se nekateri naši brezposelni veselili zgraditve dveh novih industrij: keramike in livarne, ki bi jim nudila stalno zaposlitev in zaslužek. Najprej so sedanji občinski gospodarji preprečili ustanovitev keramike, sedaj pa je padla v vodo tudi livarna, četudi je oddaljena od Laškega nad pol ure. Nekaterim tukajšnjim gospodarjem nikakor ne gre v račun rastoča industrija, ker čutijo za hrptom neko nevarnost, ki jim ne da spati. Ob priliki občinskih volitev leta 1936. je nek gospod v mali hotelski sobici tako-le govoril: »Dr. Roš se je na občinski seji dne 5. maja 1936. izrazil proti meni: »Vi sploh niste v Laškem nobena osebnost in sploh ničesar ne pomenite.« To mi je govoril takrat, ko sem se boril za ustanovitev tekstilne industrije.« Ta gospod se je boril proti dr. Rošu v družbi tistih, ki danes onemogočajo sleherno ustanovitev kake nove industrije v Laškem. Komentar naj si ustvarijo občani sami ...

KOČEVJE

Kaj bi priporočali tovarnarju Kresseju? Če je res, da si želi v tovarni Kresse, da bi prišel na lice mesta delavski zaupnik in proučil tamojšnje razmere, potem bi bilo najbolj priporočljivo, da tovarga omogoči delavstvu poslovanje svobodne strokovne organizacije in pa izvolitev delavskih zaupnikov in zaupnic, ki bodo mogli svobodno braniti gospodarske, kulturne in moralne interese zaposlenega delavstva v smislu zakona o zaščiti delavcev. Kadar pa se bo vršilo v Kočevju kako delavsko predavanje o socialni zaščiti, kar bo itak javljeno v »Delavski Politiki«, naj prva prikojevalka tudi tisto vest delavkam prečita v tovarni in jim priporoči, da se brez izjeme vse udeležijo prekristnega in podučnega predavanja. Na ta način se bomo kmalu znašli pri složenem in sporazumnem sodelovanju, ki bo v korist povzdige delavstva in tudi podjetja. Upamo, da ta vest ne ostane v tovarni glas vpijočega v puščavi.

Defetizem in marksizem sta dve stvari. V življenju se le prepogostoma zamenjava pojma defetizem in marksizem. Marksizem pomeni načelo socialne skupnosti. Kdor ima to načelo in se ravna po njem, je marksističnega prepričanja in zasluži spoštovanje, kakor vsako drugo idealistično ali realistično prepričanje. Marksizem je torej konstruktivna (vstvarjajoča) ideja z ozirom na človeško socialno družbo. — S tem marksizmom nima defetizem, ki ga mnogi označujejo za marksizem ali komunizem, prav nobene skupnosti ne taktično in ne načelno. Defetizem pomeni razkrajanje in oviranje družabnih tvorb in akcij, ne da bi se pri tem gradilo pozitivne vrednote in neglede na to, kaj vsebuje akcija ali problem. Umetno razdiranje organizacij, umetno oviranje delovanja delavskih organizacij in boja za socialnopolitične dobrine v javnem življenju in podobne stvari, so defetistične, razkrajajoče in uničevalne, ki načelom in idealom največ škodujejo. Zato marksisti niso defetisti, kar se prepogosto zamenjava.

Nikaka zatemnitev Belgije. Belgijsko ministristvo za deželno obrambo je izdalo naredbi, po kateri morajo biti vsi belgijski kraji, zlasti pa še obmejni, običajno nočno razsvetljavo, da bi jih bilo iz zraka lažje opaziti.

Vlada Zedinjenih držav je odredila, da se bodo vršile pomorske vaje ameriške mornarice na Havajskih otokih.

Nemške propagandne urade v New Yorku so po naredbi vlade zaprli.

Indijski knezi jačajo vojno blagajno Anglije. Maharadža iz Travamre je poslal britanski vladi denarni prispevek 45 tisoč funtov za vojne namene, bikanorški in maharandski maharadža pa 4750 funtov.

Obvestila o padlih vojaki. Nemška državna oblast je izdala »notne tiskovine, s katerimi obveščajo svoje o vojaki, ki najdejo smrt. Obvestilo je tiskano na lepem, belem kartonu s črnim robom in napisom: »Ihr Sohn (ali Mann) kommt nicht wieder. Heil Hitler!«

Novo koncentracijsko taborišče za ženske. Francoski listi poročajo, da so nemške oblasti ustanovile v kraju Ravenbrücken bei Fürstenberg veliko koncentracijsko taborišče, kamor bodo prišle le ženske. Tu niso internirane le tiste ženske, ki so bile obsojene radi protidržavne propagande, ampak tudi žene mož, ki so radi protidržavnih deliktov zaprti po raznih koncentracijskih taboriščih.

V berlinskih hotelih servirajo vsak ponedeljek in petek samo brezmesne jedi. Dopisnik lista »Neue Zürcher Zeitung« pravi, da stane brezmesen obed, ki sestoji iz juhe, krompirja ter zelja in koščka močnate toliko, kot je stal prejšnji obed s pečenko.

Italijanski poslanik v Parizu je imel te dni daljši razgovor s predsednikom in zunanjim ministrom francoske vlade Daladierom.

500 milijard dinarjev vojnega kredita v Angliji. Angleški parlament je te dni odobril predlog vojnega ministrstva, da se odobri 200 milijonov funtov, ali okrog 500 milijard dinarjev kredita za vojne svrhe.

Na Holandskem zapirajo nemške komuniste. Policija v Amsterdamu je zaprla deset nemških komunistov, ki so že leta 1933. zbežali iz Nemčije na Holandsko. Policija jih je zdaj zaprla z motivacijo, da utegnejo nastati vsled njihovega delovanja na Holandskem kake sitnosti, pa je zato pametnejše, da jih spravijo pod ključ.

Švedska trgovska plovba ustavljena. Domala vsa švedska trgovska plovba je ustavljena, ker lastniki ladij nočejo več tvegati nadaljnjih izgub. Kakor znano, je bilo več švedskih trgovskih ladij potopljenih.

Interniranje Nemcev v Kanadi. Iz Kanade poroča Havas, da so tamkajšnje oblasti aretirale veliko nemških državljanov v starosti 18 do 68 let.

Estonsko-sovjetski pakt o medsebojni pomoči, ki je bil sklenjen dne 28. septembra, je vrhovni svet sovjetov potrdil.

Vrhovni poveljnik estonske mornarice in več višjih oficirjev estonske armade je bilo odstavljenih in nekateri med njimi tudi aretirani. — Domneva se, da bodo prišli pred vojno sodišče, ker so obtoženi, da so pomagali pri pobežu poljske podmornice »Orel«, radi česar je nastopila Sovjetska Rusija proti Estonki.

Sovjetska mornarica v pripravljenosti. Sovjetska mornarica v Črnem morju je v stalni pripravljenosti, v Finskem zalivu pa se živahno kreta, kar je v zvezi zasedbo novih oporišč v Estonki.

Korektni odnosi med Rimom in Moskvo. Italijanski časopisi naglašajo, da so med Rimom in Moskvo vedno obstojali korektni odnosi, ker je fašistična vlada priznavala veličino ruske države. Pojav ruskega kolosa v Srednji Evropi pa vzmernirja tudi Italijo.

Novi davki v Italiji. Italijanska vlada je uvedla nov davek na premoženje in dohodek. Prvi davek se plačuje od vsakega premoženja ali nepremičnega imetja nad 10 lir vrednosti in znaša pol odstotka. Potemtakem bodo morali plačevati davek tudi od nakita in podobno. — Drugi davek od dohodka pa bo znašal 2 liri na vsakih 100 dinarjev. Obenem pa je odpravljen davek na poslovni promet. Kako ogromen je ta davek, vidimo iz primera, da bi podjetje, ki ima recimo 1 milijon letnega prometa, moralo plačati 20.000 lir davka letno. Podjetje, ki je pri enmilijonskem prometu gospodarilo pasivno, bi tega davka ne moglo s čim plačati, zato je jasno, da ga bo moralo zaračunavati svojim odjemalcem. Ti davki so potrebni italijanski vladi za kritje primanjkljaja v proračunu in radi posebnih izdatkov.

Za vrhovnega civilnega poveljnika vseh pokrajin bivše Poljske je bil določen nemški minister dr. Frank, ki je te dni že prevzel posle.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja svoje umrlih članov, ki so za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt po 1. septembru 1937 vplačali vsaj 100 tedenskih prispevkov, da prijavi za dečjo rento ali vdovsko podporo brezpogojno prilože: 1. Mrliški list. 2. Družinski izkaz (izpisek oziroma poročilo župnijske matice). Obe listini dobe svoji v župnišču ter sta v smislu § 189 ZZZ kolektivno prosti.

Tečaj dinarja na borzi v Curihu, ki je znašal pretekli teden samo 5,20 švicarskih frankov za 100 din, se je zopet dvignil na 8,40 frankov.

Sodni položji (depoziti) se lahko nalagajo odsej tudi pri občinskih hranilnicah in ne več samo pri Državni hipotekarni banki.

Uredba o omejitvi lokalnih telefonskih pogovorov je stopila dne 1. t. m. v veljavo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani in se bo odsej pobirala za vsak prekomeren pogovor taksa po 50 para. Pogovore bodo registrirali posebni števeci v telefonski centrali.

54.000 oravol plodne zemlje so pridobili z izsušenjem močvirja ob Donavi pri Pančevu. Tu bodo sedaj gradili naselbine prvenstveno vojni dobrovoljci, katerim bo država podarila 28.000 oravol te zemlje.

Vesti o odstopu Chamberlaina, ki so se širile po inozemstvu, v Londonu odločno zanikajo.

Okrog pol milijona ton v Nemčijo namenjenega blaga je doslej zaplenila francoska in angleška vojna mornarica.

Voditelj češke ljudske stranke mgrs. dr. Šramek je prispel te dni v Pariz, kjer bo ostal v emigraciji. Dr. Šramek je bil zvest sodelavec demokratičnih režimov v ČSR. Kot 70-letni starček je zapustil Češko.

Tolazilne besede Poljakom iz Vatikana. Iz Vatikana je govoril po radiu poljski kardinal Hlond poljskemu narodu. V svojem govoru je pohvalil hrabrost poljskega naroda, obenem pa mu je priporočil, da naj se pokori volji božje previdnosti, katere cilj se ne dajo doumeti. (Pri tej priliki moramo nehoti opozoriti na pisanje »Slovenca« o socialističnih voditeljih v Avstriji, ki so se, poraženi v boju z Dollfusovim režimom, podali na Českoslovaško. »Slovenec« jim je očital izdajstvo, češ, da so zapustili avstrijsko delavstvo in sramotno pobegnili. Tista demagogija se sedaj »Slovencu« pogosto otepa. Mi nikakor ne govorimo tako o tistih, ki so se sedaj umaknili s Poljske, pa četudi niso to naši ljudje, ampak najbrž protivniki.)

Kako je motorizirana nemška sila navalila na Poljsko

3000 nemških bombnikov je zasulo vsa važnejša poljska mesta in zbirališča poljske vojske z bombami

O nemškem napadu na Poljsko piše podpolkovnik poljskega letalskega odposlanstva v Parizu, Sigismund Wojciechowski:

»Prvi namud nemških bombnikov na Poljsko je bil izvršen dne 1. septembra, v prvih jutranjih urah. 400 bombnikov najrazličnejših tipov je priletelo z nemških letališč v bližini poljske meje nad poljsko ozemlje. Dan je bil kot nalašč za letalske polete. Tako veliko število letal je omogočilo Nemcem, da so istočasno bombardirali v naprej določene cilje širom vse države. Komaj so letala bombardirala Varšavo, že so tudi prispeli vesti o bombardiranju iz najrazličnejših krajev. Nemška letala so letela v skupinah po 3, 6 ali 9 letal, opaziti pa je bilo tudi skupine po 25, 28 in 30 letal. Največ letal je napadlo Varšavo in sicer 30 bombnikov in 15 lovskih letal.

Bombe so padale vseprek in ne samo na vojaške objekte.

Bombe, ki so jih metala letala so tehtale po 50, 100 in 200 kg, vrženih je bilo pa tudi večje število zažigalnih bomb. Letala so se spuščala čisto nizko in streljala s strojnimi.

Napadi so se ponavljali vsaki dve uri. Poljski protiletalski topovi in lovska letala so prvi dan uničila 36 nemških letal. Poljaki pa so izgubili 12 letal. Nek poljski letalec se je posebej izkazal. Ko je vrgel zadnjo bombo na sovražno letalo, se je spustil s svojim aparatom na pod njim leteče nemško letalo in sta obe letali v plamenu padli na zemljo.

Ker so bile izgube nemških letalskih sil prvi dan napada prevelike, so naslednji dan metali bombe iz višine 3000 metrov. Zato so seveda mogli še z manjšo točnostjo meriti na vojaške objekte. V Grodzisku so z bombo razbili spomenik v vojni padlim žrtvam. V Celestynovem je padla bomba namesto na kolodvor, na majhno hišico poleg in ubila 7 ljudi. Skupne izgube nemških letalskih sil na dan 2. septembra so znašale 32 bombnikov in lovcev. Poljaki pa so izgubili 8 letal. Nemški letalci so bili povprečno mladeniči od 18 do 19 let.

Poljska letala so z uspehom napadala nemške motorizirane čete in so izvršila svojo nalogo, imela pa so proti sebi ogromno premoč.

O vzrokih poljske tragedije

Angleški list »Times« poročajo o vzrokih zloma poljskega odpora:

»Poljska vojska ni bila motorizirana. Nemški tanki so kosili poljske vojske, v kolikor niso to delo opravile strojnice nemških letal. Nemška letala so takoj odkrila in napadla vsako zbirališče poljske vojske. To je bilo mogoče samo radi tega, ker so nemška letala takoj prve dni napadla in razdejala poljska letališča, tako, da so porušene lope pokopale poljska letala pod seboj. Nemška letala so tudi razdejala poljske petrolejske naprave. Mnogo zmede je povzročilo v poljski armadi dejstvo, da so odpovedale brezžične zveze. Izgleda, da so se poljski inženjerji zanesli mnogo bolj na srečo in junaštvo, kot pa na to, da bi

organizirali obrambo proti tehnični premoči sovražnika.

Zelo mnogo je škodovalo tudi to, ker poljsko vojno vodstvo ni pripustilo francoske in angleške vojaške misije na fronto, razen pri Lvovu. Mnogi deli armade sploh niso vedeli, kje se nahaja glavni generalni štab, ali kako potekajo fronte. Vzrok tej neorientiranosti je bil v tem, da je moralo vrh. armadno poveljstvo neprestano menjati svoj sedež, ker so Nemci bili vedno točno informirani, kje se nahaja. Napad poljskih letal, ali pa poslušanje nemških razgovorov po radiu, je odkrilo poljskemu vrhovnemu poveljstvu, da sovražnik ve za njegovo zaklonišče. Isto se je godilo zunanjemu ministrstvu.

Angleške strokovne organizacije še naraščajo

6.540.000 članov.

Po najnovejši statistiki, ki je bila pravkar izvedena, imajo svobodne strokovne organizacije v Veliki Britaniji in Severni Irski 6 milijonov 540 tisoč članov. V enem letu se je število članstva povečalo za 200 tisoč.

Iz Češke

Prepoved jugoslovanskih listov. Od 3. septembra naprej so v Protektoratu Böhmen und Mähren ustavili poštno dostavo vseh jugoslovanskih časopisov, tako iz Jugoslavije, kakor tudi iz Bolgarije.

Milo za mesec september. Časopisi objavljajo opozoritev oblasti, da more dobiti prebivalstvo v tem mesecu milo samo na nabavni listek »Milo I.« ni sicer: 125 g trdega mila ali 200 g razredčenega, na listek »milo II.« pa največ 200 g milnega praška ali 125 g mila za gospodinjstvo v razdrobljenem stanju ali 100 g pralnih sredstev. Toaletnega mila se na te listke ne sme prodajati.

Židom prepovedani vsi parki. Nedavno smo poročali, da je policijsko ravnanje v Brnu določilo za Žide samo dva mestna parka, kjer so se smeli sprehajati in uživati svež zrak. Sedaj pa objavljajo časopisi nov odlok policijskega ravnanja v Brnu, s katerim je Židom prepovedan vstop v vse parke. Izjemo tvori samo neki park »Kolišče« med Bratislavsko in Koblišno ulico.

Iz Slovaške

Aretacije. ČTK poroča iz Bratislave: »Čeprav uradi zelo strogo postopajo proti razširjevalcem lažljivih vesti, nočejo židni na Slovaškem in posebno v Bratislavi prenehati s temi hujškarijami. V Bratislavi je bila v torek zopet aretirana takšna »poročevalska centrala«. Njeni člani so razen tega v svojih stanovanjih nagrmadili velike zaloge živil. Dalje je bilo ugotovljeno, da so zagrešili onečiščenje rase.

Slovakom za usluge. Kakor poroča Reuter, bo Slovaška dobila nad 3000 kvadratnih kilometrov poljskega ozemlja, ker je pomagala pri operacijah proti Poljski.

Dva nemška rušilca sta ustavila švedski parnik in zahtevala izročitev 11 angleških mornarjev, ki jih je švedski parnik »Kronprincesa Margareta« rešil s potopljenega angleškega parnika. Švedi so morali izročiti rešene angleške mornarje, ker je prispel švedski rušilec prepozno na pomoč.

V ogledalu

Zakaj zanikati resnico! »Nova Pravda« štev. 35 od 9. septembra t. l. piše o uspehu jesenskega delavstva, ki si je potom vseh tamkajšnjih strokovnih organizacij, z »Narodno strokovno« na čelu izboljšalo kolektivno pogodbo. Ta skupen nastop vseh strokovnih organizacij je vesel pojav, katerega vse delavstvo tudi iskreno pozdravlja, ker se zaveda, da le takšna sloga enotnega nastopa za reševanje delavskih vprašanj vodi do zaželjenega uspeha. Če je akcija pravilno usmerjena, bodi katerakoli organizacija na čelu, jo je pozdraviti, saj vendar gre za dobrobit vsega delavstva, nasprotno je pa treba tudi odklanjati tisto strokovno organizacijo, ki ne dela v smislu svojega naslova in lovi ljudi le za svoje politične spekulacije. Prav razveseljivo je dejstvo, da je uspela ta akcija mirno, potom samih pogajanj, da ni bilo treba seči jeseniškemu delavstvu po tistih skrajnih sredstvih, katere so delavstvu v takih neuspelih slučajih še na razpolago in po katerih je moralo, žal, poseči delavstvo v Srbiji, zapušeno pri podjetju Trepča Mines LTD, v borbi za novo kolektivno pogodbo, katere bi ni priznala vsaj malo višje meзде. Vsakdo, kdor se je količkaj zanimal za ta boj delavstva pri podjetju v Trepčah ve, da so pogajanja končno potekla v prilog delavstva in to šele po 47-dnevni stavki, s posredovanjem ministrstva za šume in rude. Stavko je vodila marksistična strokovna organizacija, »Savez rudarjev Jugoslavije«. Ne da se sicer zanikati, da ni mogoče vplivati na ugodni potek pogajanj tudi današnje kritično svetovno stanje, v glavnem pa je pripisati uspeh discipliniranemu in solidarnemu nastopu delavstva za svoje pravice. Podjetju vendar ni bilo vseeno, ko je šlo že 47 praznih dni, ne da bi bilo zabeležilo kakšen milijonek čistega dobička, ampak je nasprotno moralo pisati zgubo. »Nova Pravda« pa trdi, da gre uspeh akcije v Trepčah predvsem, kjer si kapital od sedanjega stanja ne bomo se medsebojno prepirali, kajti to bi mogoče lahko rekli tudi glede pogajanj na Jasenicah, kjer si kapital od sedanje ga stanja obeta več žetve. Ne podcenjujte zavednosti srbskega proletarijata v Trepčah, ki je 47 dni vzdržal v boju. Ako bi ne bil, bi bila stavka šla po vodi, z njo pa tudi uspeh. Se razumemo? I. F.

Nemška radio oddaja v Burgosu prinaša vsak večer poročila o poteku vojnih dogodkov na francosko-nemški meji.

Delavski pravni svetovalec

Pokojninsko zavarovanje kurjačev

Vprašanje: Ali spadajo pod zavarovanje pri Pokojninskem zavodu tudi kurjači?

Odgovor: Po sedanjih zakonitih predpisih kurjači niso podvrženi zavarovanju pri Pokojninskem zavodu. Pričakmo pa se, da bo to zavarovanje v kratkem razširjeno na stroj-

Kotiček sodružic

Popolna žena

Z moškimi je prav za prav križ, zlasti v zakonu. Vsak zakonski mož najde na svoji ženi najmanj ducat napak, ki jih po njegovem mnenju druge nimajo. Napačno pa bi bilo misliti, da bi bil zadovoljen, če bi imel popolno, idealno ženo. Še manj bi se razumela, če bi ne bilo med njima nobenih težkoč, kajti baš ob težkočah se zaneti in vzdržuje ljubezen. Če je kdo trajno navdušen za predmet svoje ljubezni, je to zanj že utrudljivo in potem ni nič več srečen. Če bi kdo imel popolno ženo, bi se zdel vpricho nje vedno osramočen in milostno obdarovan z ljubeznijo. Vzemimo slučaj, da bi imel kdo popolno ženo, ženo, ki bi bila doma vzorna gospodinja in odlična kuharica; ženo, ki bi mu bila ljubezniva, vesela, vdana, mila, ognjevitna in zvesta ženica, ženo, ki bi bila v družbi pametna, ljubka, taktična in odlična gospa. Ali mislite, da bi tak mož ne začel sčasoma koprneti po tem, da bi imela žena vsaj en kaveljček, da bi polagoma ne začel strastno želiti, da bi svoji ženi vsaj enkrat mogel kaj odpustiti, vsaj strto skledo, razkuštrane lase, jezo besedo. Mož je dostikrat jezen, ko mora ženi kaj očitati, pa še bolj bi bil najbrže jezen, ko bi ji ne imel ničesar očitati. Zakon je prisrčen le tedaj, če se oba zakonca zavedata svoje nepopolnosti in si odkritosrčno prizadevata, odpustiti si vsaj one napake, ki najbolj motijo zakonsko življenje.

Nezgode in nevarnosti v hiši

Povsod preže na nas nesreče, a tudi doma, med svojimi štirimi stenami, ni gospodinja varna pred njimi. Najbolj zahrbtn in nevaren sovražnik v hiši je plin. Ze najmanjša količina plina je škodljiva zdravju in povzroča glavobol, utrujenost, srčne težave in omedlevico. Zato je treba vse plinske naprave večkrat pregledati in popraviti, saj postanejo plinske gumijaste cevi rade krhke. Kjer so otroci pri hiši in kjer ni nikogar, ki bi na nje pazil, je pač smrtono- nevarno, imeti plin v stanovanju. Pomagamo si tako, da zapremo s ključem plinsko cev pri plinomeru, kamor otroci ne morejo tako zlepa. Prostora, kjer sveti ali greje plin, je treba večkrat prezračiti. — Tudi zaradi elektrike se lahko večkrat pripetijo nezgode. Zato ne privijte nikoli žarnice v svetilko, če je električni tok odprt. Pri žarnici pazi, da se ne dotikaš njenega kovinskega roba na vrhu. Če si v kopalni banji ali če se dotikaš z eno roko kake kovine, n. pr. telefona, plina ali vodovoda, se

z drugo roko ne dotikaj delujočih električnih aparatov. — Pa še drugod prežijo nesreče na gospodinjino. Večkrat se je v hiši kdo zastrupil, ker je gospodinja pre malo pazila na strupene snovi, ki jih potrebujemo doma v različne svrhe. Na vsako steklenico v gospodinjstvu, zlasti pa na one, ki vsebujejo jedke ali strupene tekočine, je treba prilepiti etiketo z napisom. Če so pri hiši otroci in nezanesljivi posli, je treba hraniti lizol, salmijak, solno kislino, formalin, kreozot itd. v zaklenjeni omari. Če so ostala bolniku po prestani bolezni zdravila, jih vrzi takoj proč, ker so vsa obležana zdravila strupena. — Gospodinja naj tudi pazi na družino, kadar rabi ta tintne (kopirne) svinčnike. Hudo zastrupljenje nastane, če pade pri špičenju drob- bec svinčnika v oko. Dotični mora takoj k zdravniku. Nevarno je tudi, oblizati konico kopirnega svinčnika. — Nevaren strup je tudi živo srebro. Če se ti je slučajno razlilo, n. pr. če si razbila toplomer, skrbno polovi vsako kapljico, ker sicer izpuhtava in zastruplja zrak. — Da lahko nastanejo hude eksplozije in strasne opekline, če vliva petroleje v gorečo svetilko, če snazi z bencinom blizu toplega štedilnika ali gorečega plina, ve pač gotovo vsaka gospodinja, prav tako tudi, kako nevarno je kajenje v postelji. Pazi tudi, da ne vliješ mrzle vode neprevidno v razbeljeno mast, ker sicer brizga okoli in te lahko nevarno opeče. Ze heja doma mora biti prav previdna, kajti poljena in povoščena tla so gladka in nevarna in rado ti spodsrsne. Pazi je treba pri vsakem rezanju z nožem, pri odpiranju konzerv, zlasti pa še pri odpiranju steklenic. Nevarne so čre- pinje, zato odstrani pravočasno razbit krožnik in okrušeno skodelico. Rja povzroča smrtono- nevarna zastrupljenja, zato pozor pri zarjavelem nožu in žeblju. Z natančnim redom se lahko gospodinja čim bolj izogne vsem pretečim ne- varnostim, saj je niena brezpogojna dolžnost, čuvati nad svojim zdravjem, pa tudi nad zdrav- jem svoje družine.

Češpljev kolač

Napravi krhko testo iz četrte kg moke, osmine surovega masla, 2 rumenjaka, 2 žlice sladkorja, malo soli, 3 žlice ruma in 2 žlice mleka in ga pusti ves dan počivati na hladnem. Drugi dan razdeli testo na dve polovici in vsako razvaljaj v velikosti pekača. Prvo polovico daš na dobro pomazan pekač, nadevaš s češpljevimi polo- vicami, ki jih dobro potreseš s sladkorjem, pokriješ z drugo polovico in spečeš. Pečeno raz- reži na proge.

Mednarodna organizacija živilcev šteje 250.000 članov

Dne 14. in 15. junija t. l. je imel sejo izvršni odbor mednarodne strokovne or- ganizacije živilskih delavcev v Curihu (Švica). Na seji so obravnavali poročila tajništva, o brezposelnosti, svetovni proizvodnji, gibanju cen, delovnemu času in mezdah. Stanje članstva priklju- čenih organizacij dne 31. decembra 1937 je bilo 302.261. To število članstva se je zmanjšalo na 250.000, ker so odpadle organizacije v bivši CSR, zveza v Franciji pa je razen tega zgubila 30.000 čla- nov (opadanje članstva v Franciji je v zvezi z neuspelo stavko v novembru 1938, pred katero so socialisti svarili, dočim so bili radikalni elementi za njo). Mednarodni zvezi pripadajo tudi ilegal- ne organizacije v fašističnih deželah. Iz- vršni odbor je navezal stike z organiza- cijami živilcev v Zedinjenih državah. Za španske živilce, ki so v koncentracij- skih taboriščih v Franciji, je izvršni od- bor odobril posebno podporo. Namesto odstopivšega predsednika Fischerja je bi postavljen za predsednika doseganji podpredsednik Herman Leuenberger. Po seji izvršnega odbora je imela posebno posvetovanje sekcija pekovskih pomoč- nikov, ki je obravnavala vprašanje nočnega dela v pekarnah in vprašanje zaposlitve pekovskih pomočnikov, ki

imajo stanovanje in hrano pri mojstrih. Ti problemi bodo postavljeni n dnevni red mednarodnega kongresa živilcev le- ta 1940.

Se straši zadnja svetovna vojna po morskem dnu. Ribiči na otoku Pagu so vjeli v mrežo mino, ki so jo tja zanesli morskí tokovi. Pri pogledu na njo so se pa tako ustrašili nevar- nega plena, da so jo spustili nazaj v globino.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna usta- nova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebniinah in doti,

Zavaruje za pogrebniino zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za doto mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000— plačljiva ob dov- řenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Konzumno društvo za Mežiško dolino

reg. z. z o. z. v Prevaljah

Poštni predal štev. 3. Telefon interurban št. 5.

Poštni ček, račun 12.048. Brojov: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta- pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadrudnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član- družva lahko postane vsak. Delež znaša samo 100.— din.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse de- lovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!